

Kantoci, D.¹

pregledni rad

Uzgoj povrća u zaštićenom prostoru

Sažetak

Zaštićeni prostori (staklenici, plastenici, plastični tuneli) pružaju nam mogućnost uzgoja povrća u vrijeme koje inače ne pogoduje rasti i razvoju biljaka prvenstveno zbog klimatskih razloga. Naime, temperatura u zaštićenom prostoru ipak je nešto viša od vanjske temperature. Osim toga, zaštićeni prostori mogu se grijati. Tako se povrće može uzgajati i tijekom zime, ranije se mogu uzgajati prijesadnice u proljeće i moguće je produžiti ljetnu, odnosno jesensku proizvodnju.

Ključne riječi: zaštićeni prostor, plastenik, staklenik, rokovi sjetve, rokovi sadnje, salata u zaštićenom prostoru, rajčica u zaštićenom prostoru.

Salata je jedna od najčešće uzgajanih povrtnih vrsta u zaštićenim prostorima. Uzgaja se tijekom jeseni i zime, kada drugog svježeg povrća gotovo i nema na tržištu, zbog otežanog uzgoja toploljubivih vrsta, prvenstveno zbog manjka svjetla i niskih temperatura u kasnom jesenskom i ranom zimskom periodu. Razlog zašto je salata vodeća povrtlarska vrsta širom svijeta su skromni biološki zahtjevi prema uvjetima uspijevanja, brzi rast i razvoj, visoka produkcija listova lisne rozete i listova glavice u kratkom vremenskom razdoblju.

Kraj ljeta i prva polovina jeseni imaju gotovo idealne klimatske uvjete za razvoj salate u plasteniku. Optimalna temperatura klijanja i nicanja sjemena salate je 18 do 20°C danju, te 8 do 12°C noću. U takvim uvjetima sjeme salate nikne za 6 do 8 dana.

Početak razvoja kotiledonih listića, idućih 4 do 5 dana na konusu rasta formiraju se začeci lisne rozete kod lisnatih formi, i listova lisne rozete i glavice kod glavičastih sorata. Tada započinje faza organogeneze. Ta faza traje dosta dugo, a za to vrijeme prvo se razvijaju listovi lisne rozete. Dinamika formiranja listova u direktnoj je vezi s uvjetima rasta.

Nakon formiranja određenog broja listova lisne rozete započinje formiranje glavice. Optimalna temperatura zraka za rast listova je 12 do 15°C, a tla oko 8°C. U takvim uvjetima u prosjeku se razvije jedan list za dva dana. Noćne temperature mogu biti niže za 4 do 8°C od dnevnih.

Kritični period u jesenskom uzgoju salate je druga polovina studenog i početak pro-

sinca, prije kalendarskog početka zime. U to vrijeme rast salate je usporen. Tamo gdje je to moguće, poželjno je grijanje zaštićenog prostora, ali samo u danima kada je temperatura u zaštićenom prostoru oko 5 do 8°C. Naime, salata prestaje s rastom pri 5°C. Zagrijavanje se preporučuje da glavice zbog nepovoljnih klimatskih uvjeta ne bi ostale male, što umanjuje njihovu tržišnu vrijednost.

Kritična minimalna temperatura za rast i razvoj salate je 2°C. Salata vrlo dobro podnosi niske temperature. Mlade biljke podnose i kratkotrajni mraz i temperature do -8°C. Sorte namijenjene jesensko-zimskom uzgoju prilagođene su uvjetima kratkog dana i slabijoj osvjetljenosti. Međutim, unatoč tome za rast i razvoj salate neophodna je dovoljna količina svjetlosti po dužini trajanja, ali i po kvaliteti, spektralnom sastavu vidljivog dijela spektra 380 do 780 nm.

Dobra osvjetljenost, optimalna temperatura i kvalitetna prihrana usjeva salate preduvjeti su za intenzivniji proces fotosinteze, brzi rast i bolju kvalitetu. Sve to značajno utječe na otpornost salate prema bolestima.

Osim salate u zaštićenom prostoru moguće je uzgajati i druge vrste povrća.

Ako u zaštićenom prostoru nema grijanja, moguće je uzgajati rajčicu kao jesenski ili ranoproljetni usjev. U tim rokovima njezin je uzgoj najisplativiji. Ako želimo da zaštićeni prostor radi punim kapacitetom, za uzgoj ćemo odabrati špinat. Kao prvi posao može se odabrati i uzgoj prijesadnica, na primjer paprike, rajčice ili kupusa. Nakon toga može započeti jesenski uzgoj rajčice.

Za uzgoj kultura u zaštićenom prostoru potrebno je planirati proizvodnju. To je važno kako bi se mogli pripremiti za sezonu grijanja za određene kulture.

Otprilike možemo predvidjeti koliko je dugo razdoblje grijanja potrebno za određenu kulturu. Za toploljubive rajčice tijekom zime nužno je intenzivno grijanje u prosincu, siječnju i veljači kako bi se postigla temperatura potrebna za rast i razvoj, a to je nadoknada od oko 30°C razlike između vanjske i unutarnje temperature.

Za proljetnu proizvodnju u travnju bit će dovoljno samo dogrijavanje od oko 5°C. Naravno, riječ je o okvirnim pokazateljima. U našoj zemlji postoje razlike u temperaturi između kontinentalne i temperature u priobalju. U priobalju dogrijavati treba manje pa je i proizvodnja jeftinija, barem u pogledu grijanja.

Zimski uzgoj počinje sjetvom za uzgoj prijesadnica oko 15. kolovoza. Sije se u više navrata do početka listopada. Sadnja prijesadnica nužna je u više navrata, kao i sjetva, od prve dekade rujna do sredine prosinca. Berbu rajčica iz tog uzgoja može se očekivati tijekom siječnja i veljače.

¹ dipl. ing. agr. Darko Kantoci

Ranoproljetni uzgoj počinje sjetvom od kraja studenog do sredine prosinca. Sadnja prijesadnica obavlja se u veljači i ožujku, a berba se očekuje krajem travnja i početkom svibnja.

Proljetni uzgoj počinje sjetvom u siječnju, sadnja prijesadnica obavlja se u ožujku, a berba se očekuje u svibnju.

Za jesensku proizvodnju rajčica sjetva se obavlja od konca svibnja do sredine lipnja. Sadnice se sade početkom srpnja. Berba se očekuje tijekom rujna i listopada.

Mrkva je kultura koja najbolje uspijeva u umjereno toplom području s umjerenom vlagom. Vrlo je dobro što je prilično otporna na niske temperature. To nam pruža mogućnost ranog uzgoja, odnosno jesenske sjetve (rujan, listopad) ili zimskog roka sjetve (prosinac, siječanj, veljača). Bez obzira što sjeme mrkve klije pri 3 do 4°C, treba računati na činjenicu da to ipak nije optimalna temperatura. Optimalna temperatura za rast i razvoj mrkve je 15 do 20°C. Mlade, tek niknule biljke mogu izdržati kratkotrajnu temperaturu od -4°C. Međutim, na to ne treba računati kao na normalne uvjete uzgoja.

Želimo li mrkvu posijati u zimskom roku, to možemo učiniti u niske ili poluvisoke tople tunele. Plastenici i staklenici nisu prikladni zato što mrkva ima relativno dug period vegetacije, te bi dugo zauzimala prostor, a ne bi se financijski isplatila. Mrkva kao kultura može biti isplativa manjim proizvođačima.

*Svim svojim partnerima
i suradnicima želimo
Sretan Božić i uspješnu
2012. godinu*

Utemeljeno 1897.

kvaliteta
u našim
prednost

Cijenjeni proizvođači,

Novi broj Glasnika Zaštite Bilja ponovo je mjesto gdje ćemo spomenuti pojedine hibride povrća iz asortimana francuske sjemenske kuće Clause. Već dugi niz godina prepoznatljivi smo kroz papriku Istru, rajčicu Hector, kupus Bravo, cvjetaču Nautilus. Ponosni smo isto tako istaknuti i novitete koji polako ali sigurno zauzimaju mjesto na našem tržištu. Vrijedno je spomenuti visoku rajčicu tipa šljivar Colibri F1, nove visoke rajčice Kilio F1 i Kartier F1, cherry rajčicu Genio F1, nisku rajčicu Auiance F1, rog papriku Colinto F1, ljutu papriku Biskra F1 kao i dinje Lillo F1, Palatino F1, Talento Ft. Nadamo se da ćemo stalnim uvođenjem noviteta u vašu proizvodnju uvijek biti prisutni u vašim plastenicima i poljima.

Pored gore navedenih proizvoda tvrtka PGS radi na testiranju i razvoju novih hibrida među kojima ističemo

Alliance F1 – Nova visokorodna determinantna rajčica. Formira ujednačene plodove prosječne težine 220 – 250 grama. Odlikuje se fleksibilnom robusnom biljkom koja odlično pokriva tamno crvene plodove. Posjeduje odličnu otpornost na fuzarijsko venuće.

Florine – Salata tipa batavia za proizvodnju tijekom proljeća, kasnog ljeta i jeseni. Glavice su ujednačene, kompaktne i prosječne težine 400- 500 gr. Boja glavica je svijetlo zelena. Otpornost na BI je 1-26, 28

Lillo F1 – Dinja odličnih proizvodnih svojstava za uzgoj tijekom cijele godine. Odlikuje se lijepim, sočnim i kvalitetnim plodovima koji se odabirom tehnologije mogu prilagođavati željenoj krupnoći koja je raspona 1,2 kg pa do 3,5 kg. Jaka lisna masa odlično pokriva plodove te ih štiti od direktnog utjecaja sunca. Odlično podnosi gusti sklop sadnje ta na taj način omogućava veće prinose po jedinici površine. Vrlo popularan hibrid za proizvodnju zbog svojih skladišnih i transportnih osobina.